

|

61995J0221

Domstolens dom (femte avdelningen) den 30 januari 1997. - Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (Inasti) mot Claude Hervein och Hervillier SA. - Begäran om förhandsavgörande: Tribunal du travail de Tournai - Belgien. - Social trygghet för migrerande arbetstagare - Bestämmande av tillämplig lagstiftning - Begreppen verksamhet som anställd och verksamhet som egenföretagare. - Mål C-221/95.

Rättsfallssamling 1997 s. I-00609

Sammanfattning

Parter

Domskäl

Beslut om rättegångskostnader

Domslut

Nyckelord

Social trygghet för migrerande arbetstagare - Tillämplig lagstiftning - Begreppen verksamhet som anställd och verksamhet som egenföretagare enligt artikel 14a och 14c i förordning nr 1408/71 - Bestämmande enligt lagstiftningen om social trygghet i den medlemsstat där verksamhet utövas

(Rådets förordning nr 1408/71, artikel 14a och 14c)

Sammanfattning

Vad gäller tillämpningen av artikel 14a och 14c om bestämmande av tillämplig lagstiftning, i avdelning II i förordning nr 1408/71, ändrad och uppdaterad genom förordning nr 2001/83, skall begreppen "verksamhet som anställd" och "verksamhet som egenföretagare" ges den innebörd som har givits dem vid tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet i den medlemsstat inom vars territorium dessa verksamheter utövas.

Eftersom det nämligen framgår av lydelsen av artikel 13.1 i förordningen att dess avdelning II särskilt avser anställda och egenföretagare såsom de har definierats i artikel 1 a i förordningen, medför en logisk och sammanhängande tolkning av den personkrets på vilken förordningen är tillämplig, och av systemet med kollisionsnormer som införts genom förordningen, att ifrågavarande begrepp i förordningens avdelning II skall tolkas mot bakgrund av definitionerna i artikel 1 a i förordningen. En arbetstagares beteckning som anställd eller egenföretagare i den mening som avses i denna artikel följer emellertid av det nationella system för social trygghet till vilket denne arbetstagare är ansluten, och det är endast definitionerna i det systemet, vilka kan avvika från definitionerna enligt arbetsrätten, som skall beaktas.

Parter

I mål C-221/95,

angående en begäran enligt artikel 177 i EG-fördraget, från Tribunal du travail de Tournai (Belgien), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (Inasti)

och

Claude Hervein samt Hervillier SA,

angående tolkningen av artikel 14a.2 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, i dess lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983 (EGT L 230, s. 6),

meddelar

DOMSTOLEN

(femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden L. Sevón, tillförordnad ordförande på den femte avdelningen, samt domarna D.A.O. Edward, J.-P. Puissochet (referent), P. Jann och M. Wathelet,

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer,

justitiesekreterare: R. Grass,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

- Hervein och Hervillier SA, genom advokaterna E. van Daele och P. Detournay, Mouscron,

- Belgiens regering, genom J. Devadder, administrativ direktör vid rättstjänsten vid ministeriet för utrikesärenden, utrikeshandel och utvecklingssamarbete, i egenskap av ombud,

- Frankrikes regeringen, genom C. de Salins, sous-directeur, utrikesministeriets rättstjänst, och rättssekreteraren C. Chavance, samma avdelning, båda i egenskap av ombud, och

- Europeiska gemenskapernas kommission, genom M. Patakia, rättstjänsten, i egenskap av ombud,

med hänsyn till referentens rapport,

och efter att den 11 juli 1996 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

Domskäl

1 Tribunal du travail de Tournai har genom beslut av den 6 juni 1995, som inkom till domstolens kansli den 26 juni samma år, begärt att domstolen enligt artikel 177 i EG-fördraget skall meddela ett förhandsavgörande avseende en fråga om tolkningen av artikel 14a.2 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983 (EGT L 230, s. 6, nedan kallad förordningen). [Övers. anm. I originaltexten görs en åtskillnad mellan begreppen *activité salariée* och *travailleur salarié* å ena sidan samt *activité non salariée* och *travailleur non salarié* å den andra. Av den svenska förordningstexten framgår inte denna åtskillnad, utan begreppsparet *anställd* respektive *egenföretagare* har använts i båda fallen. I denna text används på svenska originaltextens begreppspar *verksamhet som anställd* och *anställd* respektive *verksamhet som egenföretagare* och *egenföretagare*.]

2 Frågan har uppkommit under en tvist mellan Hervein och bolaget Hervillier å ena sidan och Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (nedan kallat Inasti) å andra sidan rörande inbetalningen av socialförsäkringsavgifter.

3 Hervein, som är fransk medborgare och bosatt i Frankrike, var fram till oktober 1986 yrkesverksam som styrelseordförande och verkställande direktör eller särskilt befullmäktigad styrelseledamot i olika bolag med säte i Frankrike och i Belgien.

4 Inasti instämde den 23 februari 1988 honom till Tribunal du travail de Tournai med krav på att han skulle inbetala avgifter på grund av sin verksamhet i Belgien mellan åren 1982 och 1986. Inasti anser nämligen att Hervein utövar verksamhet som egenföretagare i Belgien och, på grund av sitt medlemskap i det franska systemet för social trygghet för anställda, verksamhet som anställd i Frankrike, vilket innebär att han i enlighet med artikel 14c.1 b i förordningen, jämförd med dess bilaga 7, borde omfattas av det belgiska systemet för egenföretagare.

5 Bolaget Hervillier och Hervein har bestridit hans medlemskap i det belgiska systemet på grund av att Hervein trots att han i Frankrike likställs med en anställd vad gäller sitt sociala skydd likväl inte utövar verksamhet som anställd. Eftersom han utövar samma verksamhet som egenföretagare i Frankrike som i Belgien, det vill säga inte en verksamhet som anställd, följer det av artikel 14a.2 i förordningen att han endast omfattas av lagstiftningen i den av medlemsstaterna där han är bosatt, det vill säga av den franska lagstiftningen.

6 På grund av osäkerhet om hur man med stöd av artikel 14a och 14c i förordningen skall beteckna Herveins verksamhet i Frankrike har Tribunal du travail de Tournai beslutat att förklara målet vilande och begära att EG-domstolen skall meddela ett förhandsavgörande beträffande följande fråga:

"Avser den verksamhet som egenföretagare som i synnerhet avses i artikel 14a.2 i rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983 särskilt det arbete som någon som är medborgare i en medlemsstat utför i egenskap av egenföretagare?"

7 Den hänskjutande domstolen vill genom sin fråga få klarhet i om den verksamhet som utövas i Frankrike av en person som befinner sig i Herveins situation skall betraktas som verksamhet som anställd eller verksamhet som egenföretagare vad gäller tillämpningen av artikel 14a och 14c i förordningen. Denna fråga avser i största allmänhet tolkningen av begreppen "verksamhet som anställd" och "verksamhet som egenföretagare", som ingår i förordningens avdelning II som avser bestämmande av tillämplig lagstiftning.

8 Den personkrets som förordningen är tillämplig på definieras i artikel 2 som är en av de allmänna bestämmelserna i avdelning I. Enligt artikel 2.1 gäller förordningen i synnerhet för "anställda och egenföretagare, som omfattas eller har omfattats av lagstiftningen i en eller flera medlemsstater och som är medborgare i en medlemsstat".

9 Begreppen "anställd" och "egenföretagare", som används i denna bestämmelse, definieras i artikel 1 a i förordningen. De avser samtliga personer som är försäkrade som anställda eller egenföretagare inom ramen för ett av de system för social trygghet som nämns i artikel 1 a.

10 I artikel 13.1, som inleder förordningens avdelning II som rör bestämmande av tillämplig lagstiftning, föreskrivs att om något annat inte följer av artikel 14c skall personer för vilka denna förordning gäller omfattas av lagstiftningen i endast en medlemsstat. Det är således enligt artikel 14a.2 i förordningen som en person som vanligtvis utövar verksamhet som egenföretagare inom två eller flera medlemsstaters territorier omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium han är bosatt.

11 I artikel 14c.1 b föreskrivs emellertid att de personer som samtidigt utövar verksamhet som anställda inom en medlemsstats territorium och verksamhet som egenföretagare inom en annan medlemsstats territorium i de fall som anges i bilaga 7 skall omfattas av lagstiftningen i var och en av dessa medlemsstater, i fråga om den verksamhet som utövas inom dess territorium. Punkt 1 i bilaga 7 avser de personer som utövar verksamhet som egenföretagare i Belgien och verksamhet som anställda i en annan medlemsstat, med undantag av Luxemburg.

12 Bestämmelserna i avdelning II avser således inte, till skillnad från bestämmelserna i avdelning I, anställda och egenföretagare utan verksamhet som anställd och verksamhet som egenföretagare. De två sistnämnda begreppen har emellertid inte definierats i förordningen.

13 Hervein och bolaget Hervillier har hävdats att de hänvisar till de nationella arbetsrättsliga lagstiftningarna i de medlemsstater i vilka dessa verksamheter utövas. I Frankrike och Belgien utgörs det väsentliga kriterium som åtskiljer verksamheterna i detta avseende nämligen av kriteriet avseende beroende ställning: en person som utför tjänster för en annan person under dennas överinseende utövar verksamhet som anställd. I avsaknad av underordnande skall den utövade verksamheten betecknas som självständig yrkesutövning eller verksamhet som egenföretagare oberoende av till vilket system för social trygghet arbetstagaren i övrigt hör.

14 Enligt den belgiska och den franska regeringen samt enligt kommissionen skall "verksamhet som anställd" och "verksamhet som egenföretagare" däremot uppfattas enligt vad som avses i avdelning II i förordningen, nämligen som verksamheter som betraktas som sådana vid

tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet i den medlemsstat inom vars territorium dessa verksamheter utövas. Kommissionen har betonat att denna tolkning, som stöds av definitionen av begreppen "anställd" och "egenföretagare" i artikel 1 a i förordningen, säkerställer sammanhanget mellan artikel 2.1 och förordningens avdelning II genom att det därigenom försäkras att de kollisionsnormer som föreskrivs i avdelning II är tillämpliga på alla som faller inom förordningens tillämpningsområde.

15 Enligt en fast rättspraxis skall det vid tolkningen av en gemenskapsrättslig bestämmelse, förutom begreppen däri, i förekommande fall även tas hänsyn till sammanhanget och syftena med de regler dit bestämmelsen hör (se bland annat dom av den 17 november 1983, Merck, 292/82, Rec. 1983 s. 3781, punkt 12).

16 Det skall i detta hänseende anföras att det i artikel 51 i fördraget, varigenom förordningen genomförs, föreskrivs att medlemsstaternas lagstiftningar skall samordnas, men inte att de skall harmoniseras. Skillnaderna i fråga om innehåll och förfarande mellan systemen för social trygghet i var och en av medlemsstaterna, och följaktligen mellan rättigheterna för de personer som arbetar i dem, berörs således inte av denna bestämmelse (se bland annat dom av den 15 januari 1986, Pinna, 41/84, Rec. 1986 s. 1, punkt 20).

17 När det således gäller att bestämma vilka personer som kan åberopa förordningens bestämmelser om samordning av de nationella systemen för social trygghet hänvisas det i förordningen till de personer som är anslutna till dessa system. I enlighet med de kombinerade bestämmelserna i artiklarna 1 a och 2.1 gäller förordningen för de anställda eller egenföretagare som omfattas eller har omfattats av lagstiftningen i en eller flera medlemsstater, förutsatt att anställda och egenföretagare avser personer som i någondera egenskapen är försäkrade inom ett system för social trygghet. Såsom kommissionen med rätta har anfört stöder sig begreppen anställd och egenföretagare, till vilka det hänvisas i förordningen, således på de definitioner som ges begreppen i medlemsstaternas lagstiftningar i fråga om social trygghet och är oberoende av vilken beskaffenhet verksamheten anses ha enligt arbetsrätten.

18 I förordningens artikel 13.1, som inleder avdelning II som rör bestämmande av tillämplig lagstiftning, föreskrivs vidare att om inte annat följer av artikel 14 c, skall "personer för vilka ... förordning[en] gäller" omfattas av lagstiftningen i endast en medlemsstat, medan frågan vilken denna lagstiftning är skall avgöras enligt bestämmelserna i avdelning II.

19 Det följer av lydelsen av denna bestämmelse att avdelning II i synnerhet avser de anställda och de egenföretagare som åsyftas i förordningens artikel 2.1, såsom dessa personer definieras i artikel 1 a.

20 Såsom domstolen har ansett i den i dag avkunnade domen i målet de Jaeck (C-340/94, ännu inte publicerad i rättsfallssamlingen), medför en logisk och sammanhängande tolkning av den personkrets på vilken förordningen är tillämplig och av systemet med kollisionsnormer som införts genom förordningen under dessa omständigheter att ifrågavarande begrepp i förordningens avdelning II skall tolkas mot bakgrund av definitionerna i förordningens artikel 1 a.

21 På samma sätt som klassificeringen av en arbetstagare som anställd eller egenföretagare i den mening som avses i förordningen följer av det nationella system för social trygghet till vilket denna arbetstagare är ansluten, skall begreppen verksamhet som anställd och verksamhet som egenföretagare följaktligen tolkas i överensstämmelse med de verksamheter som enligt avdelning II i förordningen utgör verksamheter som anställd respektive verksamheter som egenföretagare enligt den lagstiftning som är tillämplig i fråga om social trygghet i den medlemsstat inom vars territorium dessa verksamheter utövas.

22 Den hänskjutande domstolens fråga skall följaktligen besvaras så, att begreppen "verksamhet som anställd" och "verksamhet som egenföretagare" med syfte på tillämpningen av artikel 14a och

14c i förordning nr 1408/71 skall ges den innebörd som getts begreppen vid tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet i den medlemsstat inom vars territorium dessa verksamheter utövas.

Beslut om rättegångskostnader

Rättegångskostnader

23 De kostnader som har förorsakats den belgiska och den franska regeringen samt Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

Domslut

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

(femte avdelningen)

- angående den fråga som genom beslut av den 6 juni 1995 förts vidare av Tribunal du travail de Tournai - följande dom:

Vad gäller tillämpningen av artikel 14a och 14c i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983, skall begreppen "verksamhet som anställd" och "verksamhet som egenföretagare" ges den innebörd som getts begreppen vid tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet i den medlemsstat inom vars territorium dessa verksamheter utövas.